

AZ OLVASÁSI HIBÁK ÉS A VIZUÁLIS ÉSZLELÉS KAPCSOLATA

Vinnai Vanda

Az orientációs képességek a gyermek korának megfelelő, időarányos fejlődése és működése az iskolai tanulmányokra nagy hatással van. A vizuális orientáció által a tér tulajdonságairól, a tárgyak térbeni pozíciójáról kapunk információt, így az az olvasástanulás során is nélkülözhetetlen. A tanulónak tájékozódnia kell – többek között – a sorközökben, szövegsorokban, továbbá tudnia kell differenciálni a betűk téri helyzetét illetően, továbbá tartania kell az olvasás haladási irányát is. Az olvasás egy dekódolási készség, melynek feladata az ábécé különböző betűinek azonosítása, majd a betűsorok szóként való felismerése, végül a jelentés és a kiejtési minták létrehozása. A nehezen olvasó gyermek ezen a fejlődésen nem megy keresztül, jelentősen alulteljesít, hiányosságokkal küzd az olvasás terén, de diszlexiásnak nem minősül.

Előadásomban azt feltételezem, hogy az óvodáskorban megjelenő orientációs nehézség előrejelző hatással bír az olvasási problémák terén, és a 2-3. osztályos, olvasási nehézséggel küzdő tanulónál már óvodáskorban megjelenik ez az orientációs nehézség valamely területen. Arra keresem a választ, hogy a téri tájékozódás észlelésének problémája okozhat-e olvasási hibákat? Illetve bizonyos olvasási hibák a vizuális észlelés egyes jellemzőiből adódó problémákat feltételeznek-e?

A mintámat olyan, a szegedi járásból származó 50 gyermek alkotja, akiket a Szakértői Bizottság orientációs és/vagy olvasási problémával diagnosztizált. Vizsgálatom során óvodáskorban a vizuális részképességeket, míg iskoláskorban az olvasás hibatípusait figyeltem meg. Az 50 fős mintából 34 tanulónak volt olvasási nehézsége, majd 17 tanulót érintett ebből az a részképesség-együttes hiányossága, amely a vizuális analízis-szintézis, alakkonstancia és a téri helyzet, térbeli viszonyok együttesét alkotta. A 7-8 éves, olvasási problémával küzdő tanulók 25%-nál volt csak óvodáskorban orientációs nehézség diagnosztizálva. A téri tájékozódás észlelésének problémáiból adódó olvasási hibák – feltételezhetően – vannak, bizonyos típushibákat eredményezhetnek, azonban ebből a kutatásból mélyreható következtetéseket nem szabad levonni. A vizsgálat tapasztalataként leírható, hogy a legtöbb gyermeknél nem ez lesz a vezető ok és terület a későbbi olvasási nehézségek tekintetében, de a téri orientáció mindenképpen fejlesztendő, továbbá nagyobb odafigyelést igényel, hiszen a sorközökben, szövegsorokban való tájékozódás, a betűformák téri helyzetének differenciálása, a balról jobbra való iránytartás rögzítése elengedhetetlen a sikeres olvasás elsajátításához.

Tárgyszavak: *orientációs képességek, vizuális észlelés, olvasás, típushibák*